

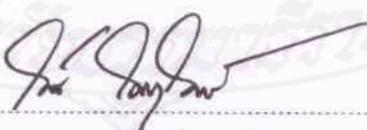
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร
ในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง
ชื่อและนามสกุล นางสาวดวงกมล เริ่มตระกูล
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์สมมาตร จงวนิช)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์)

.....ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชน
ต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

ผู้วิจัย นางสาวดวงกมล เริ่มตระกูล รหัสนักศึกษา 2549000616

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว (3) ทัศนคติของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว (4) การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว (5) ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ระดับความรู้ และทัศนคติของเกษตรกรต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว (6) ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบ จำนวน 11 หมู่บ้าน ในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 852 ราย ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านชุมชนต้นแบบการลดต้นทุนการผลิตข้าว ปี 2554 - 2555 จำนวน 127 ราย โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55.06 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 36.36 ปี แรงงานที่ใช้ปลูกข้าวเฉลี่ย 6.62 คน ขนาดพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 16.56 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาของตนเอง ในปีที่ผ่านมามีรายได้เฉลี่ยรวม 372,689.35 บาทต่อปี ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,429.94 บาทต่อไร่ และได้ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 859.76 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรมีระดับความรู้ทัศนคติ การยอมรับเทคโนโลยีและนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทิศทางตรงกันข้าม ระดับความรู้และทัศนคติของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงความคิดเห็น และระดับความรู้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงปฏิบัติ และพบว่าเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องปัจจัยการผลิตมีราคาสูงและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม จึงเสนอแนะให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมเป็นนักวิจัยชุมชนนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวของตนเอง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเร่งทำความเข้าใจและส่งเสริมความรู้ในประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ไม่พอ และส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

คำสำคัญ การยอมรับ เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว หมู่บ้านชุมชนต้นแบบ อ.สามโก้ จ.อ่างทอง

Thesis title : Adoption of Technology for Reducing Rice Production Cost by Farmers in the Community Village Prototype in Samko District of Ang Thong Province

Researcher : Miss Duangkamol Rermtrakoon ; **ID** : 2549000616 ;

Degree : Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development) ;

Thesis Advisors : (1) Mr. Bumpen Keowan, Associate Professor; (2) Dr. Paranee Tangwiwat, Associate Professor; **Academic year** : 2012

Abstract

The objectives of this research were to study (1) socio-economic circumstance of farmers (2) farmers knowledge about technology for reducing rice production cost (3) farmers attitude towards technology for reducing rice production cost (4) adoption of technology for reducing rice production cost (5) correlation between socio-economic circumstance, knowledge level and farmers attitude towards adoption of technology for reducing rice production cost (6) problems and suggestions for adoption of technology for reducing rice production cost.

The population comprised 852 farmers from 11 community village prototypes in Samko District of Ang Thong Province. With purposive sampling, samples were 127 farmers, members of Community Rice Center who joined the community village prototype and adoption of technology for reducing rice production cost project in 2011-2012. The research tool for data collection was structured questionnaire. Data was analyzed by computer programs. Statistics used included frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

From the research findings, it was discovered that most of the farmers were female with the average age at 55.06 years. They completed primary education. Their average experience in rice-farming was 36.36 years. The average labor for rice-farming was 6.62 persons. The average size of rice planting area was 16.56 rai. Most of them owned their rice field. Last year, their average income was 372,689 baht/year. The average cost of rice production was 3,429.94 baht/rai with the average rice yield 859.76 kg/rai. Farmers level of knowledge, attitude, adoption of technology and adoption of practice was at high level. From multiple regression analysis, it was discovered that age was statistical significant relationship at 0.05. On the contrary, farmers level of knowledge and attitude was statistical significant relationship at 0.01. In the same way with adoption of technology for reducing rice production cost, in terms of opinion, level of knowledge was statistical significant relationship at 0.01. On the contrary with adoption of technology for reducing rice production cost, in terms of practice, farmers were found encountered problems with high cost of production factor and decadence of natural resources. It was therefore suggested their concepts and behavior be adjusted and changed as community researcher taking suitable technology application to increase efficiency of their rice production. Besides, agricultural extension agents should accelerate making better understanding, providing them with knowledge on the least learned issue and encouraging them to seriously adopt technology for reducing rice production cost continuously.

Keywords: Adoption, Technology for Reducing Rice Production Cost, Community Village Prototype, Samko District, Ang Thong Province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เทียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณาจารย์สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด และกรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเรียบร้อยสมบูรณ์ และขอขอบคุณอาจารย์ สมมาตร จงวนิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งเพื่อ แก้ไข ปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอสามโก้ ศูนย์วิจัยข้าวพระนครศรีอยุธยา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท และเกษตรกรสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ที่สำคัญผู้วิจัยได้รับการสนับสนุน กำลังใจจากครอบครัว หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงานจากสำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว กรมการข้าว และเพื่อนนักศึกษา ผู้วิจัยถือว่ามีความสำคัญต่อการนำไปสู่ความสำเร็จ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความมีคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรทั้งมวล ผู้วิจัยจึงขอมอบ ให้กับบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น และผู้สนใจที่จะศึกษาทุกท่าน

ดวงกมล เริ่มตระกูล

พฤษภาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
สภาพพื้นฐานของอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง	9
เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ	23
โครงการหมู่บ้านชุมชนต้นแบบการลดต้นทุนการผลิตข้าว	28
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ตอนที่ 1 สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	43
ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว.....	49
ตอนที่ 3 ทักษะของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว.....	56
ตอนที่ 4 การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว	58
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการยอมรับเทคโนโลยี การลดต้นทุนการผลิตข้าว	72
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน	80
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปการวิจัย	86
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	113
แบบสอบถาม	115
ประวัติผู้วิจัย	127

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนก รายศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง	35
ตารางที่ 4.1 สภาพทางด้านสังคมของเกษตรกร.....	44
ตารางที่ 4.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	46
ตารางที่ 4.3 ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว การปรับปรุงบำรุงดิน และการเตรียมดิน.....	50
ตารางที่ 4.4 ความรู้ด้านวิธีการปลูก การกำจัดวัชพืชและการจัดการน้ำ.....	51
ตารางที่ 4.5 ความรู้ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว และการเก็บเกี่ยว.....	53
ตารางที่ 4.6 ระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของเกษตรกร.....	54
ตารางที่ 4.7 ทักษะคติของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว.....	56
ตารางที่ 4.8 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงความคิดเห็น ของเกษตรกรด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว การปรับปรุงบำรุงดินและการเตรียมดิน.....	58
ตารางที่ 4.9 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงความคิดเห็น ของเกษตรกรด้านวิธีการปลูก การกำจัดวัชพืชและการจัดการน้ำ.....	61
ตารางที่ 4.10 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงความคิดเห็น ของเกษตรกรด้านการใช้ปุ๋ยเคมี การป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการเก็บเกี่ยว.....	62
ตารางที่ 4.11 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรในภาพรวม.....	65
ตารางที่ 4.12 การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงปฏิบัติ ของเกษตรกรด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว การปรับปรุงบำรุงดินและการเตรียมดิน.....	66
ตารางที่ 4.13 การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงปฏิบัติ ของเกษตรกรด้านวิธีการปลูก การกำจัดวัชพืชและการจัดการน้ำ.....	68
ตารางที่ 4.14 การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงปฏิบัติ ของเกษตรกรด้านการใช้ปุ๋ยเคมี การป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการเก็บเกี่ยว....	69
ตารางที่ 4.15 ระดับคะแนนการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในเชิงปฏิบัติของเกษตรกรในภาพรวม.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.16 ระดับปัญหาต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิต ผลผลิต และราคาผลผลิต.....	72
ตารางที่ 4.17 ระดับปัญหาต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของเกษตรกรด้านแรงงาน เครื่องมือทุ่นแรง และเงินทุน/สินเชื่อ.....	74
ตารางที่ 4.18 ระดับปัญหาต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของเกษตรกรด้านสิ่งแวดล้อมทรัพยากรเสื่อมโทรม ภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมและสนับสนุน.....	76
ตารางที่ 4.19 ระดับปัญหาต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในภาพรวม.....	77
ตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของเกษตรกร.....	78
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ความถดถอยเชิงพหุ.....	81
ตารางที่ 4.22 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix)	82
ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับ การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ในเชิงความคิดเห็น (Y_1).....	83
ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับ การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ในเชิงปฏิบัติ (Y_2).....	84

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	หน้า 4
---------------------------------------	--------

